

Abstract

RhetoricaScandinavica, ISBN 1397-0534

No 54, 2010, pp. 7--28

Publisher: Retorikförlaget AB

Author Kristine Marie Berg, University of Copenhagen, and Tanja Juul Christiansen, Bro Kommunikation.

Title “Rhetorical exclusion. The party in Hyskenstræde as rhetorical act” [Retorisk eksklusion. Festen i Hyskenstræde som retorisk handling].

Abstract A rhetorical community is a community as it is represented, presupposed and developed in rhetorical discourse. This discourse thus reveals whom the community includes and excludes. Whereas several theorists have examined the lack of inclusion of rhetorical communities, there has been less focus on how one is excluded from a rhetorical community. This article analyzes the media coverage of a party that ended in vandalism in Hyskenstræde, central Copenhagen in May 2009 and the authors identify three strategies of rhetorical exclusion that strip the vandals of the possibility of exercising rhetorical agency. The authors argue that the event is misrepresented and that it should be regarded as a thick vernacular performed by a counterpublic. Instead of excluding dissenting rhetorical acts from the rhetorical community, it is sounder to include them as rhetorical – regardless of whether they are found acceptable. The article, thus, takes another starting point than rhetorical criticism most often do, as its aim is not to evaluate the soundness of the acts, but to argue that the acts were rhetorical acts with motive and purpose.

Keywords Rhetorical exclusion, agency, community, counterpublics, thick vernacular, urban space.

*Kristine Marie Berg er cand. mag., PhD-stipendiat ved
Afdeling for Retorik, Institut for Medier, Erkendelse og For-
midling, Københavns Universitet*

*Tanja Juul Christiansen er PhD i retorik, konsulent i Bro
Kommunikation.*

E-post: kristinebe@hum.ku.dk

✉ tanja@bro-kommunikation.dk

Kristine Marie Berg & Tanja Juul Christiansen:

Retorisk eksklusion

Festen i Hyskenstræde som retorisk handling

Et retorisk fællesskab er et fællesskab som fremstår, forestilles og udvikles i retoriske tekster. Disse tekster afslører således hvem der er inkluderet i fællesskabet, og hvem der er ekskluderet. Hvor flere teoretikere har beskæftiget sig med retoriske fællesskabers manglende inklusion, har der været mindre fokus på, hvordan man udstødes fra et retorisk fællesskab. I denne artikel analyseres mediedækningen af en fest, der endte i hærværk i Hyskenstræde i det indre København i maj 2009, og heraf udleder forfatterne tre forskellige retoriske eksklusionstrategier, der fravister hærværksudøverne mulighederne for at udøve retorisk agency. Forfatterne argumenter for, at der herved skabes et misvisende billede af begivenheden, idet festen bør ses som en fortættet folkelig diskurs, som retoriske handlinger udført af en modoffentlighed. Fremfor at ekskludere afvigende og afstandstagende retoriske handlinger fra det retoriske fællesskab, vil det være mere hensigtsmæssigt at inkludere disse som retoriske – uafhængig af om man i øvrigt finder dem acceptable. Artiklens kritik tager således afsæt et andet sted end retorisk kritik oftest gør, idet dens mål ikke er at vurdere, hvorvidt handlingerne var hensigtsmæssige, men alene argumentere for, at det var retoriske handlinger med motiv og formål.

Folk står og snakker stille i små grupper. Støvregn falder langsomt. Det er fredag aften på Strøget ud for Helligåndskirken. Klokken er fem minutter i 12. Flere kommer til. Alle er mørkt klædt. Gennemsnitsalderen er lige under 20. Lige så stille begynder folk at trække ned i Hyskenstræde. Så kommer en lastbil trillende ad Strøget og drejer ind i den korte gade. Lastbilen parkerer på tværs mellem fortovene. Nu går alting pludselig stærkt. Fyre klædt i sorte jakker med hættterne spændt tæt om hovedet stiller stiger op af husene og spænder bannere ud over gaden, de kaster cykelkæder op på elledningerne, så gadelamperne slukker, mens andre tænder bål på hjørnet af Strøget, sprøjter graffiti ud over facader og butiksvinduer og klistrer plakater op med påskriften "Kulturkamp/Kampkultur". Folk jubler. En vild fest er begyndt. Musik dunder ud af de store højtalere på lastbilens lad. Lyskanoner kaster neonfarver ud i mørket. Fra en cykelvogn kan man købe shots for fem kr. og drinks for 10. En skikkelse kigger ud af et vindue øverst oppe. Nede på gaden danser ca. 300 mennesker. Klokken er 12.¹

Sådan lød det i *Information* dagen efter fest og hærværk i Hyskenstræde, indre København. Og alle andre medier har gengivet stort set samme historie: Natten mellem den 8. og den 9. maj udviklede en gadefest i Hyskenstræde sig til hærværk bestående af "technomusik til gene for områdets beboere"², graffitimaleri på "stort set samtlige historiske bygninger i den 200 meter lange gade"³ og to til tre biler, som blev udsat for vandalisme: "Ifølge politiet mistede en af bilerne en kofanger, mens der blev sparket på en anden bil."⁴ Det varede to til tre timer, men da der blev smidt to molotovcoctails efter politiet, greb politiet ind og lukkede festen.

Festen var annonceret i programmet for festivalen *Undoing the City*, som i dagene 7.-10. maj 2009 satte fokus på den europæiske og særligt den københavnske by-udvikling. Gennem en række foredrag, byvandring, filmvisninger, aktioner med mere søgte man at vise alternative måder at bruge byen på og diskutere, hvordan man kan "omgøre" den. At "omgøre" byen vil sige at udfordre gentrificeringen.⁵ Gentrificering er den socio-kulturelle udvikling der sker, når bedre-bemidlede mennesker flytter ind i mindre velstående kvarterer, smarte caféer og designbutikker følger trop, og de "oprindelige" beboere fortrænges af øgede ejendoms- og lejepriser. East Village i New York er et eksempel fra 1980'erne. Det samme er Prenzlauer Berg i Berlin efter murens fald. I København er indre by et tidligt dansk eksempel.⁶ I løbet af 9. maj gav en række oplægsholdere deres bud på, hvordan man skaber forhindringer for denne proces.⁷ Her blev det fortalt, hvordan en af strategi-

1 Anton Geist: "Gentrificering: 'Der er ingen pointe. Det er pointen'", *Information*, 11.05.2009, 1. Sektion, s. 4-5

2 "Hærværk efter autonom fest", *Politiken*.dk, 09.05.2009

3 "Politiet: Nu går vi væsentlig hårdere til dem", *Jp*.dk, 09.05.2009

4 "Hærværk efter autonom fest", *Politiken*.dk, 09.05.2009

5 <http://undoingthecity.wikispaces.com/Om+Undoing+the+City>

6 <http://openhagen.net/blog/article/neoliberal-normalisering-af-byen> (hentet 19. 11.2009), Anton Geist: "Gentrificering: 'Der er ingen pointe. Det er pointen'"

7 For gennemgang af forløbet og festivalen se Anton Geist: "Gentrificering: 'Der er ingen pointe. Det er pointen'" og <http://undoingthecity.wikispaces.com/Om+Undoing+the+City>, hentet 19.11.2009.

erne er at irritere pænheden for at gøre det mindre attraktivt for bedre bemidlede at slå sig ned. Som det hedder på *Undoing the City's* hjemmeside:

Byen og byrummet er i stigende grad en kampzone – en kampzone, som fordrer en generobring af byens rum fra hegn, profit og diskriminering. Det er en kamp som skal kæmpes med teoretiske indspark, politiske statements og med hele spektret af sociale, kulturelle og kunstneriske modmagtsformer vi kan forestille os.⁸

Selve festen i Hyskenstræde var annonceret på *Undoing the City's* hjemmeside. Her stod:

Kl. 24 – ? GADEFEST I INDRE BY: STREET DANCING PT. 3. Et sted i indre by. (hold øje med mobilen). Street Dancing fyrer, i samarbejde med Undoing The City, op for en oprivende redefinerig, omstyrtende ass-shaking gadefest i Indre By. Billige barer – Hårde DJ's – Åben gade stylee!⁹

Ifølge festivalens arrangører havde de ikke forventet, at festen ville udvikle sig til hærværk.

Begivenheden fik stor mediedækning de efterfølgende dage. Her handlede det om, hvad der var sket, om hvilke politikere der kunne drages til ansvar for festens økonomiske støtte, om ikke-deltagende borgeres reaktion på begivenhederne, om politiets manglende indgriben, om hvordan begivenheden kunne få konsekvenser for støtten til Ungdomshuset (selvom det aldrig blev klart, om det var unge fra Ungdomshuset, der stod for hærværket), om hvorvidt det var et tegn på de kommende uroligheder under klimatopmødet, og endelig om at begivenheden var ærgerlig, da sagen ellers var god. Trods begivenhedens store mediedækning, var der ingen medier, der behandlede begivenheden som en retorisk handling. Det vil sige, artiklerne handlede ikke om, hvorfor de unge handlede som de gjorde, eller hvad de ønskede at opnå. Tværtimod kan man tale om, at aktivisterne blev frataget mulighederne for at udøve retorisk agency og udstødt fra det retoriske fællesskab.

At blive udstødt fra det retoriske fællesskab vil her sige at blive ekskluderet fra den offentlige debat. Farrell skriver om det retoriske fællesskab (som han betegner retorisk forum): "A rhetorical forum is any encounter setting sufficiently durable to serve as a recurring "gathering place" for discourse."¹⁰ På den måde kan man betragte den offentlige debat i mediedækningen af begivenhederne i Hyskenstræde som et retorisk fællesskab. Et retorisk fællesskab er ikke fysisk. Det er ikke på forhånd defineret af et sted eller en bestemt gruppe mennesker, tværtimod skriver Miller: "A rhetorical community, I propose, is just such a virtual entity, a discursive projection, a rhetorical construct. It is the community as invoked, represented, presupposed, or developed in rhetorical discourse."¹¹ Det vil sige, et retorisk fælles-

8 http://openhagen.net/spip.php?page=statisk&id_article=115, hentet 19.11. 2009

9 <http://www.modkraft.dk/spip.php?article10526>, hentet 19.11.2009

10 Thomas Farrell. "Practicing the Arts of Rhetoric: Tradition and Invention", *Philosophy and Rhetoric* (1991), vol. 24, nr. 3, 197

11 Carolyn Miller. "Rhetorical Community: The Cultural Basis of Genre" i: *Genre and the New Rhetoric*. Red. Freedway og Medway (London: Taylor and Francis, 1994), side 73

skab er fællesskabet, som det viser sig gennem retoriske tekster, men også som det forudsættes. Et retorisk fællesskab er altså i sidste ende afgrænset af den deltagelse og forestilling om deltagelse, der viser sig i fællesskabets tekster. Ser man den offentlige debat, som den fremtræder i mediedækningen af Hyskenstræde-begivenheden, som et retorisk fællesskab, betyder det, at det er denne dækning, der bestemmer, hvem der er med i fællesskabet, og hvem der ikke er. Dækningen bestemmer, hvis stemmer bliver hørt, hvilke holdninger, der kommer til udtryk, hvilket retorisk agency som viser sig. Når samtlige artikler ekskluderer de individer, der var med i Hyskenstræde, betyder det, at individerne udstødes fra det retoriske fællesskab, idet de mister retorisk agency.

Dette var præcis, hvad der skete i mediernes dækning af begivenhederne i Hyskenstræde den 9. maj 2009. Som vores analyse vil vise, er denne mediedækning et eksempel på, hvordan et retorisk fællesskab kan nægte dets medlemmer retorisk agency ved at ekskludere dem fra det retoriske fællesskab. I det følgende vil vi vise, hvordan denne udstøelsesproces skete gennem effektive retoriske eksklusionsstrategier. Vi har analyseret de store dagblades dækning af sagen i trykte og online medier – *Berlingske Tidende*, *Politiken*, *Jyllands-Posten* samt det mindre *Information*, da det var det eneste nyhedsmedie med en journalist til stede.¹² På baggrund heraf har vi udledt tre forskellige eksklusionsstrategier, som kan siges at kendetegne dækningen. For det første blev deltagerne frataget deres borgerskab, for det andet blev de ekskluderet på grund af deres deltagelsesform, og for det tredje blev de nærmest fysisk placeret uden for fællesskabet. I det følgende vil vi først kort introducere vores forståelse af retorisk agency og dets sammenhæng med det retoriske fællesskab, dernæst vil vi bevæge os over til artiklens første del, hvor vi opstiller de tre eksklusionsstrategier på baggrund af mediedækningen. I anden del af artiklen argumenterer vi for, at begivenhederne kan ses som en retorisk handling samt hvordan denne i så fald kan forstås. Her viser vi hvordan handlingen også kan ses som en fortættet diskurs, udført af en modoffentlighed. En performativ handling, der bestod i at ”omgøre” byen. Hermed ønsker vi at argumentere for, at uafhængig af hvad, man synes om begivenheden, kunne dækningen af den med fordel have inkluderet flere læsninger,¹³ frem for alene en diskvalifikation.

Betingelserne for retorisk agency tilkæmpes og fratages

Med begrebet retorisk agency sættes fokus på individets mulighed for og evne til at handle retorisk. Begrebet retorisk agency lader sig ikke let oversætte. Dels henviser det til talerens ”handlemulighed” eller ”talerposition”, dels henviser det til talerens ”handlekraft” eller ”handleevne”.¹⁴ Retorisk agency henviser altså til spændingsforholdet mellem den måde, hvorpå individer er produkter af den sociale kontekst, de

12 Artiklerne er fundet gennem Infomedia. Her søgte vi på ”Hyskenstræde” i perioden 9. maj til 9. juni 2009.

13 Ceccarelli, Leah ”Polysemy: Multiple Meanings in Rhetorical Criticism.” *Quarterly Journal of Speech*, vol. 84, nr. 4, (1998), 410

14 Elisabeth Hoff-Clausen, Christine Isager og Lisa S. Villadsen. ”Retorisk agency”, *Rhetorica Scandinavica*, nr. 33 (2005), 57

befinder sig i, og den måde hvorpå individer reproducerer og udvikler samme. Dette dialektiske syn på retorisk agency, hvor det instrumentelle syn på retorens handleevne suppleres med en bevidsthed om, at denne handleevne er betinget af diskursive og materielle strukturer har medført et øget fokus på retorisk agency, som noget man kan være foruden eller skal tilkæmpe sig.¹⁵ Således er der kommet langt mere forskning i retorikkens rolle i samfundet og særlig forskning af socialt orienteret karakter.¹⁶ Som Hoff-Clausen m.fl. skriver: ”I den amerikanske retorikforskning har agency-begrebet vist sig at være foreneligt eller direkte befordrende for socialt orienteret retorikforskning, der på forskellige måder er interesseret i at studere retorikkens potentiale som emanciperende kraft for individer såvel som for grupper.”¹⁷ Retorisk agency anses som en fundamental menneskerettighed,¹⁸ hvorfor forskning i, hvordan forskellige individer har forskellige handlemuligheder afhængig af deres sociale situation og retoriske kompetence, bliver særdeles relevant. Retorisk agency er knyttet til at være inkluderet som borger – og altså blive behandlet som en deltager i det retoriske fællesskab.

Fokusset på retorisk agency har således betydet et nyt genstandsfelt blandt retoriske forskere, der består i at undersøge, hvem der står uden retorisk agency, og hvordan individer gennem retoriske handlinger tilkæmper sig retorisk agency. Der har imidlertid ikke været samme opmærksomhed på den modsatte bevægelse: Hvordan individer fratages retorisk agency gennem retoriske eksklusionsstrategier. At borgere udstødes fra den offentlige debat og hvordan det sker, er for det første interessant fra et samfundsmæssigt perspektiv, da det belyser tilstanden for den offentlige debat. For det andet er det interessant fra et retorisk teoretisk perspektiv, da det viser retoriske måder, hvorpå retorisk agency ikke tilkæmpes, men fratages. Endelig er det interessant, da det peger på nødvendigheden af, at den retoriske kritiker identificerer disse strategier og søger at modarbejde dem, hvilket vi vender tilbage til i artiklens anden del. Først vil vi vende blikket mod mediedækningen af begivenhederne 9. maj 2009.

1. Retorisk eksklusion

I et interview i *Information* den 11. maj 2009 bliver Lars Gaardsøe fra *Undoing the City* spurgt, om ødelæggelserne er festivalledelsens ansvar, og hvorvidt det er i orden at male graffiti. Gaardsøe svarer, at hvis de havde vidst, hvordan festen ville udarte sig, havde de ikke programsat den. Han vil ikke tage stilling til, hvorvidt graffiti er godt eller dårligt, men han ser graffiti som udtryk for en kamp om det offentlige rum. Og så kan han i øvrigt godt forstå, hvis danskerne har fået et dårligt indtryk af *Undoing the City*. I interviewet siger han:

15 Hermed mener vi (i tråd med Cloud og Gunn (2010)) ikke, at retorisk agency er en genstand, man kan eje eller give til andre, men at vilkårene for at handle retorisk kan være mere eller mindre gode, og at andre medvirker til at forbedre eller forværre dem.

16 Hoff-Clausen, Isager og Villadsen. ”Retorisk agency”, 63.

17 Ibid

18 Gerard A. Hauser. ”Editor's Introduction”. *Philosophy and Rhetoric*. Vol. 37, nr. 3, (2004), 186

'Med den mediedækning, der har været, virker det rimelig vildt. Men denne her sag har altså været præget af en del mystificering. Det er for eksempel ret fantasifuldt at kalde festivalen for en autonom festival,' siger arrangøren, der også peger på, at medierne har hævdet, at kommunen skulle have været med til at betale for ødelæggelserne i Hyskenstræde.¹⁹

Gaardsøe bruger her termen ”mystificering” som kendetegnende for mediernes dækning af hændelserne. I det følgende vil vi vise, hvordan denne mystificering kom til udtryk i tre eksklusionsstrategier som til sammen var med til at dæmonisere deltagerne i Hyskenstræde. Overordnet set drives eksklusionen af to mekanismer; tilskrivning og negering. Deltagerne tilskrives identitet, handlemåder, motiv og lokalitet, men i denne tilskrivelse ligger samtidig en negering af den identitet, de handlemåder og den lokalitet, som fællesskabet definerer som legitime.

1.1 Tilskrivning og negering af identitet

Deltagerne beskrives oftest som autonome. At være ”autonom” er at være venstreorienteret aktivist og arbejde politisk uden at være egentligt organiseret.²⁰ At blive kategoriseret som autonom burde altså umiddelbart betyde, at man anses for at have et politisk projekt. De unge bliver imidlertid også italesat som ”sindssyge autonome”,²¹ ”autonome bøller”,²² ”skrubforvirrede kriminelle autonome”,²³ ”kritiske aktivister”,²⁴ ”politiske hooligans”,²⁵ ”hjernedøde bøller”,²⁶ ”voldsmænd” og ”lømler”,²⁷ ”idioter”,²⁸ ”graffitimalere”,²⁹ ”råbende og skrigende bøller”,³⁰ og børn og unge, der prøver grænser af.³¹ De portrætter, der tegnes i medierne, er altså ganske

- 19 Anton Geist, ”Arrangør fralægger sig ansvar for hærværk”, *Information*, 11.05.2009, 1. Sektion, 5
- 20 ”De autonome betegner et løst netværk af personer i de venstreorienterede miljøer, der arbejder politisk gennem autonom selvorganisering, og vægter udenomsparlamentariske metoder og direkte aktion. De autonome bevægelser er mest udbredte i Europa, særligt Italien, Tyskland, Grækenland og Frankrig. I Danmark består de autonome miljøer fortrinsvis af unge mennesker, koncentreret i og omkring København.” (http://da.wikipedia.org/wiki/De_autonome, hentet 04.03.2009)
- 21 Pia Allerslev (V) i ”Autonome fik 20.000 af kommunen”, *Politiken*.dk, 10.05.2009
- 22 Marlene Harpsøe (DF) i Søs Lykke Sloth. ”Minister skal forklare passivt politi”, *Berlingske Tidende*, 10.05.2009, 1. sektion, 12.
- 23 Lars Løkke Rasmussen (V) i ”Løkke åbner pengekassen for politiet”, *Berlingske*.dk, 12.05.2009
- 24 Anton Geist. ”Aktivisternes selvmål”, *Information*, 12.05.2009, 1. sektion, 24-25
- 25 Ritt Bjerregaard (S) i ”Ritt frygter for autonome aktioner i fremtiden”, *Berlingske*.dk, 11.05.2009
- 26 Villy Søvnald (SF) i ”- Det er frygteligt, at vi nu igen problematiserer de unge”, *Berlingske*.dk, 12.05.2009
- 27 Pia Kjærsgaard (DF) i ”Pia K: Det er Ritts egen skyld”, *Berlingske*.dk, 11.05.2009
- 28 Claus Oxfeldt (formand for Politiforeningen) i ”Politiforeningen forstår kritik af politiet”, *Berlingske*.dk 11.05.2009
- 29 Karen Jespersen (V) i ”Karen J.: Allerslev har været naiv”, *berlingske*.dk, 11.05.2009
- 30 Brian Mikkelsen (K) i Elisabeth Arnsdorf Haslund og Ditte Clemen. ”Københavns Politierkender fejlskøn”, *Berlingske Tidende*, 12.05.2009, 1. sektion, 6
- 31 Michael Jeppesen. ”Udstilling: En pibe med crack”, *Information*, 15.05.2009, 1. sektion, 14-15

usammenhængende og modstridende. På den ene side ses deltagerne som politiske aktører i kraft af deres status som autonome – et enkelt sted omtales begivenheden derudover som ”Hyskenstræde-revolutionen”³² – på den anden side som personer, der slet og ret vil skabe rav i den, som i lømler og bøller. Resultatet bliver, at deltagerne får en tilskrevet en identitet, der bedst kan beskrives som et oxymoron: den upolitiske autonome. Lad os se et eksempel: I en kunstanmeldelse skrevet en uge efter begivenhederne i Hyskenstræde forbinder journalist Michael Jeppesen de autonome i Hyskenstræde med de unge, der kæmpede for et ungdomshus. Herefter skriver han, hvor absurd det var, at de unge faktisk fik et hus. ”Det er ungdomsoprør for fanden”, skriver han, ”man hopper da heller ikke ud af vinduet, når ens teenagepige siger, gå ad helvede til far. Eller putter en kam op i røven, når teenagesønnen beder én om det. De unge prøver grænser.”^{33 34} Festen i Hyskenstræde (ligesom kampen om Ungdomshuset) var altså udtryk for et ungdomsoprør, som man ikke skal acceptere, da det alene handler om at prøve grænser af. Sammenkoblingen af at være autonom og at ”prøve grænser af”, som ”en teenagedatter, der siger gå ad helvede til far”, betyder at betegnelsen autonom fratages sit politiske indhold. Deltagerne fratages et eventuelt politisk projekt (samtidig med at det forudsættes, at de faktisk var autonome), og de to modstridende måder at beskrive deltagerne på smelter sammen i, hvad man kan kalde ”den upolitiske autonome.”

Aktivisterne blev altså tilskrevet identitet gennem betegnelsen ”autonome”, men denne tilskrivning af identitet medførte samtidig en negering af identitet som borger. Snart efter festen i Hyskenstræde begyndte debatten at handle om politiets passivitet. Det gav anledning til en del ytringer, der drev en kile mellem ”de upolitiske autonome” og borgerne. Eksempelvis slog (daværende) justitsminister Brian Mikkelson fast, at: ”...borgerne skal føle sig trygge, når politiet er i nærheden”.³⁵ Og andetsteds skriver journalisten: ”... københavnske borgere kunne se autonome kræfter udøve hærværk på deres bygninger og biler, mens politiet så passivt til”, hvorefter politidirektør Hanne Bech Hansen citeres: ”Man skulle have grebet ind af hensyn til borgerne og retsbevidstheden”.³⁶ ”Lars Gaardsøe kan dog godt forstå, hvis danskerne har fået et dårligt indtryk af Undoing the City”, forklares i Information.³⁷ ”Og det vigtige er, at *almindelige mennesker* ikke skal lide nogen som helst last for det her”, siger [Søren Pind (V)]” til politiken.dk,³⁸ (vores kursiveringer i alle tilfælde ovenfor). Ved at italesætte handlingerne, som nogle af de autonome har foretaget mod borgerne, danskerne og almindelige mennesker, bliver det tydeligt, at de auto-

32 Ejvind Larsen. ”Frie ord: Capitalism is boring”, *Information*, 12.05.2009, 1. sektion, 18-19.

33 Michael Jeppesen. ”Udstilling: En pibe med crack”, *Information*, 15.05.2009, 1. sektion, 14-15

34 Vi er opmærksomme på, at en kunstanmeldelse ikke som sådan er del af dækningen af sagen, men den er trykt blot 6 dage efter festen og er dermed med til at sætte rammerne for forståelsen af den.

35 Ritza. ”Justits: Minister freder politiledelsen” [sic], *Information*, 12.05.2009, 1. sektion,

36 Elisabeth Arnsdorf og Ditte Clemen. ”Københavns Politi erkender fejlskøn”, *Berlingske Tidende*, 12.05.2009, 1. sektion, 6

37 Anton Geist. ”Arrangør fralægger sig ansvar for hærværk”, *Information*, 11.05.2009, 1. sektion, 5

38 ”Pind: Staten skal betale for unges hærværk”, *politiken.dk*, 09.05.2009

nome ikke er nogen af delene. De er noget andet. Denne modsætning tydeliggøres yderligere, når Søren Pind siger om de autonome, at de alene ønsker at bevise, at de autonome – og altså ikke politiet – bestemmer i gaden.³⁹ Ved første øjekast synes denne sætning måske harmløs, men hvis man udskifter ”autonome” med ”borgere” bliver udtalelsen absurd, for Søren Pind ville vel ikke mene, at politiet bestemmer over borgerne?

Philip Wander argumenterer for, at retorisk kritik også bør kritisere ytringer og deres legitimering af ”political actions, policies, and silences of our time.”⁴⁰ Han argumenterer for at udvide ”the concept of audience in rhetorical theory to include audiences not present, audiences rejected or negated through the speech and/or the speaking situation. This audience I shall call the Third Persona.”⁴¹ Udover at forstå publikum som ”faktisk” eller som impliceret (jævnfør Blacks begreb ”second persona”),⁴² kan man se publikum som manglende. Hvor ”second persona” henviser til tekstens implicitte modtager, henviser ”third persona” til en modtager, der mangler. Wander skriver endvidere:

But, just as the discourse may be understood to affirm certain characteristics, it may also be understood to imply other characteristics, roles, actions, or ways of seeing things to be avoided. What is negated through the Second Persona forms the silhouette of a Third Persona – the ”it” that is not present, that is objectified in a way that ”you” and ”I” are not.⁴³

Deltagerne i Hyskenstræde blev netop negeret, da de blev frataget deres identitet som borgere. De blev marginaliseret gennem sproget.⁴⁴ Men hvor Wander taler om negering, der tager form gennem fortielsen, var det ikke tilfældet ved Hyskenstræde. Tværtimod var det netop deltagerne, det handlede om. Det vil sige, på trods af at deltagerne var i centrum for hele mediedækningen, blev de positioneret som ”third persona”. Deltagerne blev til dem, der ikke er tilstede: dem ”with whom 'you' and 'I' are not to identify, who are to remain silent in public, who are not to become part of 'our' audience or even be allowed to repond to what 'we' say.”⁴⁵

Når deltagerne i Hyskenstræde betegnes som ”upolitiske autonome”, og når de samtidig sættes i modsætning til ”borgere”, kan man altså se det som en måde, hvorpå ”borgerne” udgør ”second persona”, og de autonome henvises til at være ”third persona”. Selvom det er dem, hele debatten handler om, ekskluderes de fra det retoriske fællesskab ved at få tilskrevet én identitet, som samtidig indebærer negeringen af en anden. En bevægelse, der kan lade sig gøre, fordi den første identitet er frataget sit politiske indhold.

39 Morten Skjoldager. ”Pind: Staten må betale”, *Politiken*, 10.05.2009, 1. sektion, 4

40 Philip Wander. ”The Third Persona. An Ideological Turn in Rhetorical Theory”. *Central States Speech Journal*, vol 35, (1984), 199

41 Ibid:209

42 Edwin Black. ”The second persona”, *Quarterly Journal of Speech*, vol 56, nr. 2, (1970)

43 Philip Wander. ”The Third Persona”, 209

44 Ibid:210

45 Ibid:216

1.2 Forkastelse af handlemåden og tilskrivning af skyld

En anden måde, hvorpå deltagerne blev ekskluderet fra det retorisk fællesskab, var ved at afvise deltagerens handlemåde. Adgangen til og deltagelsen i et retorisk fællesskab er betinget af, at man lever op til de deltagelseskrav, som fællesskabet definerer. Hauser skriver: "We belong to a community insofar as we are able to participate in its conversations. We must acquire its *vernacular language* in order to share rhetorically salient meanings."⁴⁶ Det betyder samtidig, at følger man *ikke* disse deltagelseskriterier, er man ikke med.

Deltagerens handlinger var som nævnt fest og høj musik, graffiti på husmurene, knuste ruder og ødelagte biler. Den måde at handle på blev i medierne fordømt gennem betegnelser som "meningsløst hærværk",⁴⁷ "svineri",⁴⁸ "gadeuorden og hærværk i stor stil",⁴⁹ "autonomt amokløb",⁵⁰ "unges amokfest",⁵¹ "rasere gaden"⁵² og "vandalisme".⁵³ At betegne handlingerne som gadeuorden, amokfest og hærværk behøver ikke at være ekskluderende, men bliver det, når handlemåden blev brugt som årsag til for det første at placere deltagerne uden for fællesskabet, for det andet at afvise at tale om et eventuelt indhold og for det tredje at straffe kommende projekter økonomisk.

Den måde deltagerne handlede på blev brugt som grund til at placere deltagerne uden for det retoriske fællesskab. Det skete eksempelvis, når Ritt Bjerregård udtalte: "Det er ubegribeligt *asocialt* at smadre en af byens gamle gader og en forrykt måde at behandle vores by på"⁵⁴ (vores kursivering). Deltagerens måde at kommunikere på er *asocial* og altså ikke til fællesskabets bedste, men ligger derimod uden for fællesskabet. Derudover kobles handlemåden til andre udstødte grupper. Søren Pind siger eksempelvis: "Det handler om et opgør med demokratiet og med vores fællesskab. Formålet var at skabe frygt i befolkningen, og det engelske ord for frygt er jo som bekendt terror."⁵⁵ Og SF-politikeren Karina Lorentzen Dehnhardt siger: "De har nogle udtryksformer, der kan sammenlignes med bandekrigen".⁵⁶ Deltagerens udtryksform sammenlignes altså med terroristers og bandemedlemmers; to grupper som i forvejen er placeret uden for det retoriske fællesskab.

Udover at handlemåden blev brugt som eksklusionsgrund, skete eksklusionen også, når handlemåden blev brugt som grund til ikke at tale om handlingens indhold. Et eksempel på det er, når en leder i *Information* alene handler om, hvordan gentrificering er et vigtigt emne, men at vi nu *ikke længere* kan tale om det, fordi deltagerne handlede på en forkert måde. I lederen står, hvordan "den primitive

46 Gerard A. Hauser. *Vernacular Voices: The Rhetoric of Publics and Public Spheres*. (South Carolina, University of South Carolina Press, 1999), 67

47 Anton Geist: "Gentrificering: 'Der er ingen pointe. Det er pointen.'"

48 Ibid

49 "Arrangører tager afstand fra gadeuorden", Berlingske.dk, 10.05.2009

50 "Minister skal forklare politiets passivitet", Politiken.dk 09.05.2009

51 "Passiv politiindsats på ministerens bord", Jp.dk, 09.05.2009

52 "Hæret ejendom bliver som skamstøtte", Politiken.dk, 12.05.2009

53 "Ritt frygter autonome reaktioner senere på året", Politiken.dk, 11.05.2009

54 Ritt B. frygter autonome reaktioner i fremtiden", Jp.dk, 11.05.2009

55 "Pind: Staten skal betale for unges hærværk", Politiken.dk, 09.05.2009

56 "SF: Ballademagere skal se ofrene i øjnene", Politiken.dk, 09.05.2009

destruktionslyst er fuldstændig uacceptabel”,⁵⁷ og hvordan ”et ellers godt initiativ” endte ”i meningsløs ødelæggelse.” ”Selvmålet er pokkers ærgerligt. For problemstillingen er relevant og interessant.” Selvom det at arbejde imod gentrificering ses som en god og interessant sag, kan det nu ikke lade sig gøre at tale om sagen, fordi udtryksformen i Hyskenstræde var forkert. Herved ekskluderes deltagerne ikke alene fra det retoriske fællesskab på grund af handlemåden. Handlemåden tillægges også ansvaret for at sagen ”mister” retorisk agency.

Endelig er det ikke kun deltagerne i Hyskenstræde, som ekskluderes på grund af deres handlemåde. Handlemåden er også skyld i at kommende projekter må ekskluderes. Pia Allerslev siger eksempelvis: ”Desværre får vi nok et kedeligere København at se i fremtiden. Vi har hidtil givet penge til et alternativt liv i København, men med den her episode bliver det svært at opretholde den bredde af initiativer, som kommunen støtter.”⁵⁸ Og et andet sted:

Jeg vil være skeptisk over for alle ungdomskulturelle arrangementer af den alternative slags fremover, og det er synd for dem, der er uden skyld i det her. Men jeg håber, at miljøet ved, hvor de skal rette pegefingeren hen. At de autonome igen har vist sig fuldstændig skrappelløse og ligeglade med andre mennesker bekræfter i hvert fald min holdning: Vi må og skal aldrig nogensinde støtte de autonome.⁵⁹

Samtidig med at de autonome ekskluderes fra det retoriske fællesskab, får deres handlemåde skylden for, at ”alle ungdomskulturelle arrangementer af den alternative slags” risikerer at blive om ikke ekskluderet så økonomisk straffet.

Teoridannelsen inden for retoriske fællesskaber og retorisk agency påpeger ofte, hvordan det at kunne handle retorisk handler om at have kompetence til det. Ovenfor så vi eksempelvis Hauser bruge formuleringen: ”We belong to a community insofar as *we are able to* participate in its conversations.”⁶⁰ Miller omtaler ”[t]he mutual, cultural knowledge that *enables* individual actors to communicate as competent participants.”⁶¹ Og Campbell skriver ”Whatever else it may be, rhetorical agency refers to the capacity to act, that is *to have the competence* to speak or write in a way that will be recognized or heeded by others in the community”⁶² (vores kursiveringer i alle tre citater). Hvis man kan tale det rigtige sprog, kan man altså være med i fællesskabet. Heri ligger implicit, at hvis man kan tale det rigtige sprog, men vælger ikke at gøre det, har man selv valgt ikke at være med i fællesskabet. Umiddelbart kunne man tænke, at deltagerne i Hyskenstræde udmærket behersker det retoriske fællesskabs sprog, men at de *valgte* at tale et andet sprog. Og det var også

57 Anton Geist. ”Aktivisternes selvmål”

58 Søs Lykke Sloth og Lene Frøslev. ”Politikere kræver forklaring på politiets passivitet”, *Berlingske Tidende*, 11.05.2009, s. 6

59 ”Borgmester: Det er takken for et nyt ungdomshus”, Jp.dk, 11.05.2009

60 Gerard A. Hauser. *Vernacular Voices: The Rhetoric of Publics and Public Spheres*, 67

61 Carolyn Miller. ”Rhetorical Community: The Cultural Basis of Genre”, 72

62 Karlyn Kohrs Campbell. ”Agency: Promiscuous and Protean”, *Communication and Critical/Cultural Studies*, vol. 2, nr. 1, (2005)

sådan medierne dækkede det. Flere gange blev det understreget, hvordan udtryksformen var intentionel. Som en ældre mand, ”der ønsker at være anonym” citeres for at sige: ”Det må have været planlagt til mindste detalje”.⁶³ En anden artikel beskriver:

Den hemmelige gadefest er ikke opstået tilfældigt. Den er nøje planlagt. En lille gruppe på to eller tre mennesker har udsøgt sig lige netop Hyskenstræde og tilrettelagt logistikken. Klokkeren præcis 11 har de sendt en besked ud om lokaliteten gennem en sms-kæde.⁶⁴

Mange andre steder nævnes det blot, hvordan ”[d]e autonome havde medbragt stiger, så de kunne komme op i 1. sals højde og begå hærværket”⁶⁵ og: ”Efter at have ’dæmpet’ vejbelystningen blev et anlæg kørt i stilling – og snart efter bragede musikken ud over Hyskenstræde.”⁶⁶ De unge har medbragt stiger, musikanlæg og cykelkæder til at dæmpe belystningen, og udtryksformen kan derfor ikke undskyldes med affekt eller fuldskab. Den er *valgt*. Og aktivisterne havde det sjovt imens: ”Folk morede sig, råbte og skreg. Det så ud til, at de nød, hvad de lavede.”⁶⁷ Desuden pointeres det, at det ikke var en i øvrigt marginaliseret gruppe. Politiken.dk refererer et interview fra *BT* med en af hærværksudøverne og oplyser, at han er ”vokset op i Silkeborg hos en far, der er læge og en mor, der gik hjemme”,⁶⁸ ”vi taler formentlig ikke om røven af 4. division”, som Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) udtaler.⁶⁹

Deltagernes handlemåde bliver bestemt som forkert i artiklerne og sammenlignes med andre udstødte (og voldelige) grupper. Det betyder, at de som individer ekskluderes fra det retoriske fællesskab og mister deres retoriske agency. Sagen (som man af samme grund stadig kun har talt meget lidt om) og andre alternative ungdomskulturelle arrangementer mister ligeledes mening og formål. Fordi deltagernes handlemåde bliver italesat som intenderet, kommer eksklusionen endvidere til at fremstå som et valg deltagerne selv har truffet, snarere end en handling foretaget af det retoriske fællesskab.

1.3 Placering i alternativt fællesskab

Den tredje og sidste eksklusionsstrategi vi vil pege på, handler om den måde deltagerne handlinger blev mystificeret på. Det skete ved på en gang at betegne handlingerne som irrationelle, hemmelige og udtryk for decentrerede kræfter, og samtidig tale om hvor planlagt og organiseret begivenheden var.

Der dannes snart enighed om, at festen var menings- og formålsløs og kun i enkeltstående tilfælde spørges der til festarrangørernes motiver. ”[H]ærværks-

63 ”Dagen derpå: Hvorfor har de ødelagt gaden?” Politiken.dk, 09.05.2009

64 Anton Geist: ”Gentrificering: ’Der er ingen pointe. Det er pointen’”, *Information*, 11.05.2009, 1. Sektion, 4-5.

65 ”Politiet: Nu går vi væsentlig hårdere til dem”, Jp.dk, 09.05.2009

66 ”Autonom-fest endte i hærværk”, Jp.dk, 09.05.2009

67 ”Hyskenstræde: Hvilken politiindsats”, Jp.dk, 11.05.2009

68 ”21-årig: ’Jeg nød ødelæggelserne’”, Politiken.dk, 12.05.2009

69 ”SF: Ballademagere skal se ofre i øjnene”, Politiken.dk, 09.05.2009

orgie”,⁷⁰ ”gadespektakel”,⁷¹ ”meningsløst hærværk”,⁷² ”hærgende autonome”⁷³ er typiske måder at omtale festen på. Deltagerne beskrives som ustyrlige ballademagere, som når politiker Pia Kjærsgaard (DF) udtaler med henvisning til Københavns overborgmester: ”Ritt Bjerregaard har selv lært de autonome, at hvis man laver ballade, får man sin vilje.”⁷⁴ Når deltagerne endelig tilskrives motiv, fremstår det enten dunkelt eller ondskabsfuldt. Karen Jespersen siger fx: ”Man fejlvurderer helt de mennesker, der står bag det her, og deres projekt”⁷⁵, men hun uddyber ikke, hvad projektet er. Andre tillægger deltagerne ondskabsfulde motiver, som når Søren Pind som nævnt sammenligner festdeltagerne med terrorister.⁷⁶ Selv når journalisterne undtagelsesvist spørger deltagerne, bliver det tydeligt, at der ikke er noget motiv. *Information* var som nævnt eneste dagblad, der var til stede under selve festen, og her spørger journalist Anton Geist en mand, der danser på en bil, hvad pointen er: ”there is no point. That's the point”, lyder svaret.⁷⁷ Og i en anden artikel står:

I løbet af eftermiddagen har *Information* haft lejlighed til at tale kort med en af arrangørerne af den ulovlige gadefest. Han ønsker at være anonym, og efter festen vil han ikke udtale sig. 'Byrummet i indre by er så trimmet og pænt. Men vi vil lave noget uorden og noget ravage. Vi vil yde forædlingen modstand. Der skal være fest og graffiti,' siger han og tilføjer: 'Det handler om at forstyrre. Vi håber på, at vi kan holde festen gående et par timer og rigtig få rusket op i gaden.' Men på et eller andet tidspunkt vil politiet nok stoppe festen, forudser han. 'Deres funktion er at opretholde den fine facade. Derfor vil vi altid være i konfrontation med politiet,' siger han.⁷⁸

Den deltager, der er citeret her, vil formentlig mene, at det faktisk var udtryk for et motiv, men for læseren kan det let lyde som om deltageren erklærer sig enig i de øvrige beskrivelser: De unge smadrer for at smadre, og dette motiv kvalificerer ikke som legitimt. Deltagernes formål er altså enten helt uforståeligt eller decideret ondskabsfuldt. Endnu mere mystisk bliver det, når festen betegnes som et ”orgie”, en ”piratfest”⁷⁹ eller ”Den hemmelige gadefest”.⁸⁰ Selvom festen stod som en del af det øvrige program, betegnes den som hemmelig. ”Vi ved fra de unges hjemmeside, at der vil foregå happenings i byen, men vi ved ikke hvilke, for vi er jo ikke med på deres smsliste,” siger Flemming Steen Munch, som er talsmand fra politiet.⁸¹ Til tider er det ikke alene festen, der bliver mystificeret, men festivalen som helhed. *Poli-*

70 ”Tre anholdt under autonom-fest”, Jp.dk, 10.05.2009

71 Anton Geist. ”Gentrificering: 'Der er ingen pointe. Det er pointen'”

72 Ejvind Larsen. ”Frie ord: Capitalism is boring”, *Information*, 1. sektion, 12.05.2009, 18-19

73 ”Politiforeningen forstår kritik af politiet”, Berlingske.dk, 11.05.2009

74 ”Pia K: Det er Ritts egen skyld”, Berlingske.dk, 11.05.2009

75 ”Karen J.: Allerslev har været naiv”, Berlingske.dk, 11.05.2009

76 Morten Skjoldager. ”Pind: Staten må betale”, *Politiken*, 1. Sektion, 10.05.2009, 4

77 Anton Geist. ”Gentrificering: 'Der er ingen pointe. Det er pointen'”

78 Ibid

79 Anton Geist. ”Aktivisternes selvmål”

80 Anton Geist. ”Gentrificering: 'Der er ingen pointe. Det er pointen'”

81 Carsten Ellegaard og Jette Hansen. ”Politiet greb ikke ind”, *Jyllands-Posten*, 1. sektion, 10.05.2009, 8

tiken skriver fx: ”Det var en organisation, *der kalder sig* ”Undoing the City”, der stod bag weekendens arrangementer [sic]. *Officielt* for at sætte et kritisk lys på byudviklingen i hovedstaden”⁸² (vores kursivering). Ved at tale om, at organisationen *kalder sig Undoing the City* i stedet for at bruge deres navn, som det navn det er, sås der tvivl om, hvorvidt det faktisk er deres rigtige navn, og om der overhovedet er tale om en ”rigtig” organisation. Og når journalisten skriver om det *officielle* formål fremfor blot at skrive om organisationens formål, må man gå ud fra, at der er en formodning om et *uofficielt* formål. På samme måde omtaler Marlene Harpsøe (DF) hærværksudøveren, som i et BT-interview fortalte om sin deltagelse som: ”Manden der kalder sig Valdemar”.⁸³ Der er altså tale om nogen, der giver sig ud for at være en organisation under dække af et formål, men skjuler et orgie, hvis handlinger ikke kan kontrolleres: ”[Politiets talsmand Flemming Steen Munch] fortæller, at gadefesten var uanmeldt, men at politiet valgte at lade den fortsætte for ikke at sætte sindene i kog hos de autonome.”⁸⁴

Samtidig med at begivenheden beskrives som uforståelig og hemmelig, understreger flere artikler som vi har været inde på, hvor organiseret begivenheden var. *Informations* interview med en af arrangørerne af festen afsluttes eksempelvis: ”Han er en af de få, der allerede nu ved, hvor festen skal finde sted. Men der er stadig meget, der skal sættes i system inden i aften.”⁸⁵ Og i samme artikel beskrives selve begivenheden: ”Gadefesten har varet en times tid, da en gruppe unge fyre hanker op i en lille rød Peugeot. Menneskemængden deler sig, så de kan halvt skubbe, halvt bære bilen op ad Hyskenstræde.”⁸⁶

Deltagernes motiv beskrives som uforståeligt og deres organisation mistænkeliggøres. Samtidig understreges systematikken og farten, hvormed de alligevel kan organisere sig selv gennem hemmelige koder (som sms'er) og ukontrollabelt angribe byen. Hermed præsenteres man som læser for et alternativt (retorisk) fællesskab. Det fællesskab er alt det, som læserens retoriske fællesskab ikke er. Det er uden politisk formål, det er uden traditionel organisation, det er hemmeligt, det er decentret. Hvis det minder om noget er det terrorceller eller bander, der dukker op fra ingenting. Hermed ekskluderes deltagerne fra det retoriske fællesskab ved at blive placeret også fysisk uden for fællesskabet.

2. Retorisk inklusion

I ATS, *Politikens* daglige satiriske indslag, var der fire dage efter begivenheden i Hyskenstræde et indslag under overskriften ”Graffitimaler raser over rengøring”. Her indledes:

Flere deltagere i weekendens fest i Hyskenstræde kræver nu erstatning, fordi Københavns Kommune er begyndt at fjerne deres værker fra husfacaderne:

82 Jette Hansen og Carsten Ellegaard. ”Politiet vil forklare sig i dag”, *Jyllands-Posten*, 1. sektion, 11.05.2009, 2

83 ”DF: Politiet skal anholde Valdemar fra BT”, *Berlingske.dk*, 12.05.2009

84 Morten Skjoldager. ”Pind: Staten må betale”

85 Anton Geist. ”Gentrificering: 'Der er ingen pointe. Det er pointen'”

86 *Ibid*

”Det er bare for meget, at de ødelægger, hvad vi har brugt det meste af en nat på at skabe. Kommunen tænker åbenbart ikke på, at vi har brugt en anelig del af vores surt sammensparede SU på indkøb af spraymaling i alle mulige farver”.⁸⁷

Artiklen fortsættes i samme tone, og er vel ment som netop et satirisk indslag, men det er ikke desto mindre et interessant indslag, for det dækker faktisk en vinkel, som journalisterne også kunne have taget, hvis konventionerne for det retoriske fællesskab havde været nogle andre.

I denne del af artiklen vil vi søge at fortælle en anden historie om begivenhederne i Hyskenstræde. Først vil vi argumentere for overhovedet at se begivenhederne som en retorisk handling, og dernæst vil vi pege på, hvor en sådan analyse kunne tage start. Således tager vores kritik afsæt et andet sted end retorisk kritik oftest gør. Vores mål er ikke at vurdere, hvorvidt handlingerne var hensigtsmæssige, men at argumentere for, at de var retoriske handlinger, handlinger med motiv og formål. Vores intention er heller ikke at diskutere hvorvidt eksklusionen skete bevidst eller ubevidst af den enkelte politiker og journalist, som nævnt ovenfor er vi her interesseret i konventionerne for den offentlige debat. Vi mener, at den offentlige debat blev fattigere, fordi Hyskenstræde-begivenheden aldrig blev forsøgt forstået som en retorisk handling. Vi vil med andre ord slå et slag for polysemien.⁸⁸ Vi vil således argumentere for, at retoriske fællesskaber bør forsøge at inkludere afvigende og afstandstagende retorik uafhængig af hvad, man mener om dens motiv og udtryksform: Der er forskel på at forsøge at forstå en handling og på at acceptere og værdsætte den.

Afvigende og afstandstagende retorik som del af det retoriske fællesskab

I artiklen ”Toward a Humanizing Style of Democratic Dissent” skriver Ivie, at demokrati altid er uperfekt: ”As an agonistic affair, democracy puts difference into play on an uneven political field where hegemony, as a product of articulation, becomes subject in some measure to contestation and possibly even a modicum of reformulation.”⁸⁹ Demokrati er en agonistisk affære. Der vil altid være moddiskurser og demokratiets udfordring er at sikre at disse ikke umenneskeliggøres og dæmoniseres:

Otherwise, as is evident in the current and pervasive war on terror (a war that has no foreseeable end or spatial limit), the failure to cultivate a democratizing style of peace-building dissent with which to resist demonizing propaganda will only serve to increase the likelihood of succumbing further to advancing techniques of governance, surveillance, containment, and control.⁹⁰

87 ATS. ”Graffitimaler raser over rengøring”, *Politiken*, 13.05.2009, 14

88 Ceccarelli, Leah ”Polysemy: Multiple Meanings in Rhetorical Criticism”

89 Robert L. Ivie. ”Toward a Humanizing Style of Democratic Dissent”, *Rhetoric & Public Affairs* 11, 3 (2008), 454

90 Ibid:457

Som vi viste ovenfor, blev deltagerne i Hyskenstræde netop dæmoniseret i den offentlige debat. Spørgsmålet er, hvordan man kan afdæmonisere dem, hvordan kan deres handlinger opfattes som retoriske? Her er det nødvendigt først og fremmest at ændre vores opfattelse af, hvad et retorisk fællesskab er, og hvordan afstandstagende retorik kan ses som en del af det retoriske fællesskab – ikke som ekskluderet fra det. I ”The Spaces of Public Dissension: Reconsidering the Public Sphere” argumenterer Phillips for en alternativ forståelse af det retoriske fællesskab (han bruger termen offentlighed).⁹¹ Ifølge Phillips er det problematisk, hvis samtidens opfattelse af, hvad et retorisk fællesskab er og bør være, alene fokuserer på konsensus. En vægtning af konsensus betyder nemlig en eksklusion frem for en inklusion af afstandstagende retorik.⁹² Særlig to af de karakteristika ved samtidens opfattelse af det retoriske fællesskab, som Phillips peger på, er relevante i denne sammenhæng. Ifølge Phillips er det for det første problematisk, når et retorisk fællesskab forstår sig selv som et åbent fællesskab.⁹³ Ser man det retoriske fællesskab som åbent, lukker man øjnene for den eksklusion, der altid vil finde sted, når fællesskaber definerer sig i forhold til andre fællesskaber. Dermed kommer eksklusionen til at være de ekskluderedes egen skyld. Phillips skriver: ”If we declare that the doors of the public sphere are wide open, when, in fact, they cannot be, we do the practical work of marginalizing those who are unable or unwilling to enter this allegedly 'barrier free' space of discourse.”⁹⁴ Det var jo netop, hvad vi så i vores analyse: en opfattelse af, at deltageres eksklusion fra fællesskabet stod for egen regning. Som en politibetjent citeres for at sige: ”Jeg forstår simpelthen ikke de unges bevæggrunde for den måde, de opfører sig på. Og det er lige meget, hvad vi gør, så er det ikke godt nok.”⁹⁵ For det andet er det ifølge Phillips problematisk at forstå et retorisk fællesskab som bestående af en rationel diskurs.⁹⁶ Et fællesskabs rationalitetsbegreb er defineret af fællesskabet selv. Idealet om at ytringer i offentligheden skal være rationelle er derfor problematisk, fordi det gør modstand over for rationalitetsbegrebet umulig. Den eneste måde man kan kritisere det, er ved at acceptere det: ”As such, the language of a dominant rationality paradoxically must be employed to critique it.”⁹⁷ Taler man et andet sprog end den dominerende diskurs, vil man blive karakteriseret som irrationel: ”Two possibilities are available to interlocutors. Conform to the rationality of the dominant discourse, and abide by its discursive rules, or challenge this rationality.

91 Kendall R. Phillips. ”The Spaces of Public Dissension: Reconsidering the Public Sphere”, *Communication Monographs* 63, (1996)

92 Ibid:233. I artiklen forholder Phillips sig til den teoretiske begrebsliggørelse af offentligheden og skriver sig blandt andet op imod Hauser og Goodnight. De konsekvenser han trækker af den teoretiske begrebsliggørelse er dog empiriske, hvilket er problematisk. De empiriske konsekvenser skyldes jo snarere den opfattelse af offentligheden som eksisterer i den - ikke den der eksisterer i en given teoridannelse. Derfor behandler vi også hans indvendinger som sådan.

93 Ibid:237

94 Ibid:238

95 Lene Frøslev. ”Det har været dybt frustrerende”, *Berlingske Tidende*, 11.05.2009, 7

96 Kendall R. Phillips. ”The Spaces of Public Dissension: Reconsidering the Public Sphere”, 242

97 Ibid

Challenges to this rationality, however, are, by definition, irrational and, therefore, excluded from the public sphere.”⁹⁸ Hvis vi vender tilbage til begivenhederne i Hyskenstræde stiller det altså spørgsmål ved, om deltagernes handlinger var irrationelle, eller om de snarere var udtryk for et andet rationalitetsbegreb end det gældende. Et spørgsmål, der er svært at besvare, når man selv er medlem af det retoriske fællesskab.

Måden, hvorpå man undgår at ekskludere afstandstagende retorik gennem dæmoniseringer og umenneskeliggørelser, er at inkludere modstand og afstandstagen som en del af selve fællesskabet.⁹⁹ Her bliver det relevant at inddrage Warners definition af modoffentligheder og Hausers definition af fortættet moralsk folkelig diskurs.¹⁰⁰ Warner skriver i ”Publics and Counterpublics” om modoffentligheder:

But what of the publics that make no attempt to present themselves this way? Their members are understood to be not merely a subset of the public, but constituted through a conflictual relation to the dominant public. They are structured by different dispositions or protocols from those that obtain elsewhere in the culture, making different assumptions about what can be said or what goes without saying. In the sense of the term that I am here advocating, such publics are counterpublics, and in a stronger sense than simply comprising subalterns with a reform program.¹⁰¹

Dette citat er interessant, for det åbner for en ny forståelse af deltagerne ikke så meget som en undertrykt gruppe, men som en modgruppe eller modoffentlighed. Det vil sige en gruppe med et retorisk agency. Endvidere definerer Warner modoffentligheder som offentligheder, der for det første bevidst har andre retoriske spilleregler end den dominerende offentlighed og for det andet bevidst definerer sig *i forhold til* denne dominerende offentlighed. Han skriver:

A counterpublic maintains at some level, conscious or not, an awareness of its subordinate status. The cultural horizon against which it marks itself off is not just a general or wider public but a dominant one. And the conflict extends not just to ideas or policy questions, but to the speech genres and modes of address that constitute the public, or to the hierarchy among media. The discourse that constitutes it is not merely a different or alternative idiom, but one that in other contexts would be regarded with hostility, or with a sense of indecorousness.¹⁰²

For modoffentligheder er det altså en pointe i sig selv ikke at have de samme retoriske spilleregler som den dominerende offentlighed. Ifølge Warner kan det endda være det alene, som definerer dem. Det betyder også, at det bliver svært for den

98 Ibid:242-243

99 Ibid:245

100 Michael Warner. ”Publics and Counterpublics”, *Quarterly Journal of Speech*, vol. 88, nr. 4 (2002), Gerard A. Hauser. ”The Moral Vernacular of Human Rights Discourse”. *Philosophy and Rhetoric*, vol. 41, nr. 4 (2008)

101 Michael Warner. ”Publics and Counterpublics”, 423

102 Ibid: 423-424

dominerende offentlighed at forstå modoffentligheder. Et forhold som også Hauser peger på, når han skriver om moralsk fortættede folkelige diskurser. I ”The Moral Vernacular of Human Rights Discourse”, argumenterer han for, at der eksisterer moralske folkelige diskurser uden for de officielle (tynde) diskurser.¹⁰³ Disse er typisk karakteriseret ved at være en form for modstandsretorik. Hauser påpeger, at der er stor essentiel forskel på et samfunds officielle diskurs og et samfunds folkelige diskurser. I den forbindelse sonderer han mellem en 'tynd' og en 'fortættet' diskurs. Han skriver om den fortættede diskurs:

This distinction regarding power points to a thick theory of the moral vernacular that enables the powerless, who often are not literate in the elite language that populate official public spheres, to contest for rights withheld under conditions of oppression. The aboriginal language used by the people of a country or district or even a culture is the basis for the moral vernacular. The language of the working class, peasants, certain ethnicities, and the marginalized is, as noted earlier, situated in a particular local or national setting. Its very utterance performs a critique of power, because it is the native language spoken and understood by disenfranchised rights holders who lack the opportunity, even if they possess the skills, to speak on their own behalf in official forums.¹⁰⁴

Vi har indtil nu set begivenheden i Hyskenstræde ikke som et tegn på, at aktivisterne ikke behersker den officielle, dominerende diskurs, men som et udtryk for et valg. Alligevel mener vi, det kan være meningsfuldt at se den handling, aktivisterne udførte som en sådan form for fortættet diskurs. Det vil sige at se deres handling som en kritik af magten og deres udtryksform som et 'lokalt' eller 'kulturelt' sprog for de indviede. Og ligesom Warner understreger Hauser, at denne diskurs ikke nødvendigvis er til at forstå: ”The moral vernacular's dialogizing of power is not always understandable from outside the community of the oppressed.”¹⁰⁵ Begivenhederne i Hyskenstræde kan altså ses som en retorisk handling, foretaget af en modoffentlighed og karakteriseret ved en fortættet folkelig diskurs, hvis udtryksform ligger uden for det dominerende retoriske fællesskabs normer og som dermed udgør en form for modstandsretorik i dens form alene.

Begivenheden i Hyskenstræde som en retorisk handling

Den næste udfordring bliver at analysere begivenhederne i Hyskenstræde som en retorisk handling. Her er en mulighed at vende tilbage til festivalens formål at ”omgøre” byen, hvilket, som nævnt, var at sætte fokus på og udfordre gentrificeringen, gennem ”en generobring af byens rum fra hegn, profit og diskriminering.”¹⁰⁶ Festivalen og festen er ikke et enkeltstående fænomen, men derimod udtryk for en

103 Gerard A. Hauser. ”The Moral Vernacular of Human Rights Discourse”

104 Ibid:455-456

105 Ibid:459

106 http://openhagen.net/spip.php?page=statisk&id_article=115, hentet 19.11. 2009

bevægelse, der finder sted internationalt. Det fortæller Michael Hardt i et interview i forbindelse med konferencen ”European Social Forum” i Malmø i september 2008.¹⁰⁷ Han forklarer, hvordan samtidens sociale kampe netop ofte udspiller sig som kampe om byens rum. Det, fabrikken i sin tid symboliserede for den industrielle arbejderklasse, symboliserer byen for dagens kampe mod kapitalismen. I byrummet foregår en kapitalistisk udbytning af fælles værdier, og det er dette, de sociale kampe er reaktioner på. Et eksempel ifølge Hardt er udviklingen i ejendoms- og lejepriser i byerne. Han taler her om områder, som tiltrækker unge og kunstnere på grund af billige hus- og lejepriser. Disse beboere skaber en kulturel dynamik i kvarteret, som derfor bliver et interessant område. Snart flytter barer og klubber ind og efter nogle år begynder lejepriserne at stige. De unge og kunstnerne må nu flytte ud, fordi de ikke længere har råd til at bo der og i stedet flytter rige mennesker ind i det nu hippe område. Området steg i økonomisk værdi på grund af de sociale og kulturelle værdier, de unge og kunstnerne skabte, men det er nogle andre, der får udbyttet, mens de unge og kunstnerne ekskluderes.¹⁰⁸ ”Those who make the money off of gentrification are not the ones producing the value”, som Hardt slår fast og fortsætter: ”The value of the city is not 'natural' nor is it created by those who possess it. It's created through social life, the creation of a valuable neighbourhood is often due to the kind of social life and cultural life that's created in the city.” Ifølge Hardt finder der en udbytning og eksklusion sted i byrummet, og det er det, de sociale kampe handler om. Hvis vi vender tilbage til begivenhederne i Hyskenstræde, kan man altså vælge at betragte dem ikke som en irrationel og asocial hærgen, men som en kamp om byrummet, en modstand mod gentrificering. Hvis vi dertil analyserer deres udtryksform som en form for fortættet folkelig diskurs fremfor at vurdere den inden for det retoriske fællesskabs rationalitetsbegreb, kan vi muligvis se hærværket ikke som meningsløst, men som en performativ handling. Gennem graffiti, knuste ruder og smadrede biler ødelægges gentrificeringen; området mister værdi. Deltagerne opnår gennem deres udtryksform det politiske formål, som de kæmper for. Denne form for modstand og kritik uden argumenter og forhandlinger, altså en form for performativitet, er netop kendetegnende for den fortættede folkelige diskurs.¹⁰⁹ I den forbindelse giver det desuden mening, at det netop er en gade i indre by med konventionelle forretninger og kontorer, der står for skud. Michael Hardt nævner bilafbrændingerne i Paris' forstæder i 2005 og hævder, at de bør forstås som symbolske handlinger. Oprøret i 2005 handlede om arbejdsløshed, fattigdom og racisme – og om ret til byrummet. Det var ikke ligeegyldigt, at det netop var biler, de brændte af. Bilerne symboliserer mobilitet, muligheden for at bevæge sig i byen som man vil, noget de unge afrikanske franskmænd ikke oplever

107 <http://modkraft.dk/spip.php?article10813> Interviewet er foretaget af Modkraft.dk og Openhagen, som arrangerede Undoing the City.

108 Et næsten absurd eksempel på dette fra Hyskenstræde er møbelforretningen Natuzzi, hvor der blev smadret ruder og brændt møbler af og som efterfølgende brugte det som del af en ny PR-strategi, hvor de blandt andet lavede et udstillingsvindue, der viste forretningen efter hærværket, hvilket de oplyste i en pressemeddelelse udsendt til alle store medier (Anton Geist: ”Kapitalen slår tilbage”, *Information*, 20.05.2009, 1. sektion, 5)

109 Gerard A. Hauser. ”The Moral Vernacular of Human Rights Discourse”, 458

blandt andet på grund af daglige rutinetjek af politiet.

At begivenheden i Hyskenstræde ikke er umiddelbart forståelig for det retoriske fællesskab medfører ikke, at den er ikke-retorisk: "Publics more overtly oriented in their self-understandings to the poetic-expressive dimensions of language, including artistic publics and many counterpublics, lack the power to transpose themselves to the generality of the state."¹¹⁰ Dertil er spørgsmålet, om det er så uforståeligt, når det kommer til stykket. Aktivisterne skrev blandt andet: "We mean no harm, we are only vandalizing with charm". Aktivisterne kræver ikke byen tilbage, de tager den tilbage: "The logic of a thick human rights moral vernacular differs from that of official rhetoric. It does not engage its opponent in debate."¹¹¹ Det betyder imidlertid ikke, at de ser sig selv om "asociale", "bandemedlemmer" eller "terrorister". Tværtimod har de jo arrangeret en festlig happening med musik og dans i gaderne, i modsætning til den retning de kæmper imod: "Capitalism is boring", som de også skrev. Endnu et træk Michael Hardt fremhæver som karakteristisk for nutidens sociale kampe er "passionen". For den yngre generation af aktivister, som udkæmper disse byrumskampe, er "passionen" vigtig, mener Hardt. Deres motiv for at leve et politisk aktivt liv er ikke, at det er hvad, man *bør* gøre, det er, at det fremstår som et mere attraktivt liv, som et sjovere og mere udfordrende liv.

Oprørerne bag disse sociale kampe kan sjældent fortælle os, hvad vi *bør* gøre ved problemet, fastslår Hardt, men deres kampe er meningsfulde og tegn på, at der foregår en strid om rettighederne til byens rum. Set fra Hardts perspektiv er der således grund til at tro, at der både var mening og formål med festen i Hyskenstræde, at dem der var til stede ikke var upolitiske autonome, de var byrums-aktivister.¹¹² "The moral vernacular's power resides in its capacity to speak an alternative, indigenous language that both denormalizes the patterns of thinking and acting that support oppression and discloses the rhetorical mechanisms of power that encourage obedience."¹¹³ At aktivisterne ikke formulerer løsninger gennem klare argumenter, er ifølge Hardt og Hauser et kendetegn ved fortættet folkelig diskurs og ikke et tegn på manglende mening, retorisk kompetence eller vilje.

Afslutningsvis er det interessant, at selvom medier, borgere og politikere udstødte aktivisterne fra det retoriske fællesskab og dermed på intet tidspunkt forholdte sig til aktivisternes retoriske handling, endte de alligevel med at indgå i den kamp som aktivisterne ønskede. Flere politikere talte således om at straffe aktivisterne ved at sende dem ud på en pløjemark. Således citeres, på det tidspunkt kommende, overborgmester Frank Jensen: "Efter i fredags er situationen forandret. Det har de autonome sørget for. Deres happening har intet at gøre i byen efter det her. Så fremover må man anvise dem plads til den slags på en pløjemark, hvor de ikke genererer andre."¹¹⁴ I betragtning af at de har begået hærværk er det interessant, at den rele-

110 Michael Warner. "Publics and Counterpublics", 423

111 Gerard A. Hauser. "The Moral Vernacular of Human Rights Discourse", 458

112 Det er vigtigt, at Hardt her forklarer baggrunden for disse kampe - han evaluerer dem ikke. At festen kan ses som meningsfuld betyder ikke nødvendigvis, at den kan ses som værdifuld.

113 Gerard A. Hauser. "The Moral Vernacular of Human Rights Discourse", 459

114 "Autonome fester skal ud af byen". Berlingske.dk, 10.05.2009

vante straf anses for at være forvisning fra byen og ikke fx bøde- eller fængselsstraf. Dermed indgår det dominerende retoriske fællesskab i den kamp om byrummet, som aktivisterne har reageret på.

Konklusion

Ceccarelli skriver: "By activating the text's polysemic potential, the critic is able to "enlighten" others who may not have fully appreciated the text' hermeneutic density and its larger paradoxical message."¹¹⁵ Vores sigte har været at vise, at uafhængigt af hvad man synes om det, der skete i Hyskenstræde den 9. maj, kan begivenheden læses som en retorisk handling: en handling med motiv og formål. Imidlertid blev den ikke betragtet som sådan på grund af mediedækningens retoriske eksklusion, og derfor så man ikke den retoriske agency, der lå i handlingens performativitet. Dermed blev den offentlige debat fattigere.

Den retoriske eksklusion skete gennem det, vi har valgt at kalde retoriske eksklusionsstrategier. Den første var tilskrivning og negering af identitet: Her viste vi hvordan aktivisterne blev fremstillet gennem oxymoronet "upolitisk autonom", der fravristede aktivisterne deres motiver og nægtede dem borgerskab. Den anden var tilskrivning af skyld for egen eksklusion: Her viste vi, hvordan aktivisterne selv fik skyld for, at der ikke kunne tales om sagen og at deres motiver ikke kunne diskuteres. Den tredje var placering i alternativt fællesskab: Her viste vi hvordan aktivisternes fællesskab blev fremstillet som modpol til det dominerende fællesskab. Vi har således identificeret og problematiseret den dominerende tolkning af handlingen. Vi har også peget på en alternativ tolkning af handlingen og dermed aktiveret dens polysemiske potentiale.¹¹⁶

Gaardsøe, en af festivalens arrangører, oplevede at mediedækningen var præget af mystificering. Vi har vist, hvordan denne mystificering udviklede sig til en demonisering. Ved hjælp af de tre retoriske eksklusionstrategier blev hvad, man kunne have set som en modoffentlighed karakteriseret af en fortættet folkelig diskurs ekskluderet fra det retoriske fællesskab og dermed frataget retorisk agency. Hauser hævder: "Without distinguishing between them [den tynde og den fortættede], however, we lose purchase on the unique capacity of the everyday to assert identity and rights as rhetorical performances that constitute agency through the rhetorical manifestation of choice and act."¹¹⁷ Hermed understreger han, at hvis vi søger at forstå alle handlinger som del af det dominerende retoriske fællesskab risikerer vi at fratage retorisk agency – eller at undgå at forstå det, hvor det rent faktisk er til stede. Vores analyse af begivenheden i Hyskenstræde demonstrerer netop det. Her blev en gruppe aktivister demoniseret og udstødt, dermed mistede de retorisk agency i offentligheden, og offentligheden mistede blikket for det retoriske agency, der faktisk blev udøvet.

115 Ceccarelli, Leah "Polysemy: Multiple Meanings in Rhetorical Criticism", 409

116 Ceccarelli, Leah "Polysemy: Multiple Meanings in Rhetorical Criticism", 408

117 Gerard A. Hauser. "The Moral Vernacular of Human Rights Discourse", 460

Litteratur

- ATS. "Graffiti-maler raser over rengøring", i: *Politiken*, 13.05.2009, s. 14
- Arnsdorf, Elisabeth og Ditte Clemen. "Københavns Politi erkender fejlskøn", i: *Berlingske Tidende*, 12.05.2009, 1. sektion, s. 6
- Black, Edwin: "The Second Persona", i: *Quarterly Journal of Speech*, vol. 56, nr. 2, 1970, s. 109-119
- Campbell, Karlyn Kohrs: "Agency: Promiscuous and Protean", i: *Communication and Critical/Cultural Studies*, vol. 2, nr. 1, (2005), s. 1-19
- Ceccarelli, Leah "Polysemy: Multiple Meanings in Rhetorical Criticism", i: *Quarterly Journal of Speech*, vol. 84, nr. 4, (1998), s. 395-415
- Ellegaard, Carsten og Jette Hansen. "Politiet greb ikke ind", i: *Jyllands-Posten*, 10.05.2009, 1. sektion
- Farrell, Thomas: "Practicing the Arts of Rhetoric: Tradition and Invention", i: *Philosophy and Rhetoric*, vol. 24, nr. 3, (1996) s. 183-212
- Frøsløv, Lene. "Det har været dybt frustrerende", i: *Berlingske Tidende*, 11.05.2009, 7
- Geist, Anton. "Gentrificering: 'Der er ingen pointe. Det er pointen'", i: *Information*, 11.05.2009, 1. sektion, s. 4-5
- Geist, Anton. "Aktivisternes selvmål", i: *Information*, 12.05.2009, 1. sektion, s. 24-25
- Anton Geist: "Kapitalen slår tilbage", i: *Information*, 20.05.2009, 1. Sektion, s. 5
- Gunn, Joshua og Dana Cloud: "Agentic Orientation as Magical Voluntarism", i: *Communication Theory*, vol. 20, (2010), s. 50-78
- Hansen, Jette og Carsten Ellegaard. "Politiet vil forklare sig i dag", i: *Jyllands-Posten*, 1. sektion, 11.05.2009, s. 2
- Hauser, Gerard A.: "The Moral Vernacular of Human Rights Discourse", i: *Philosophy and Rhetoric*, vol. 41, nr. 4, (2008), s. 440-466
- Hauser, Gerard: "Editor's Introduction", i: *Philosophy and Rhetoric*, vol. 37, nr. 3, (2004), s. 181-187
- Hauser, Gerard A.: *Vernacular Voices. The Rhetoric of Publics and Public Spheres*. South Carolina: The University of South Carolina Press, 1999
- Hoff-Clausen, Elisabeth, Christine Isager og Lisa S. Villadsen (2005): "Retorisk agency", i: *Rhetorica Scandinavica*, nr. 33, (2005) s. 56-65
- Ivie, Robert L.: "Toward a Humanizing Style of Democratic Dissent", i: *Rhetoric & Public Affairs*, vol. 11, (2008), s. 454-458
- Jeppesen, Michael. "Udstilling: En pibe med crack", i: *Information*, 15.05.2009, 1. sektion, s. 14-15
- Larsen, Ejvind. "Frie ord: Capitalism is boring", i: *Information*, 1. sektion, 12.05.2009, s. 18-19
- Miller, Carolyn: "Rhetorical Community: The Cultural Basis of Genre", i: Freedway, Aviva and Peter Medway (2004) (red.): *Genre and the New Rhetoric*. (Taylor and Francis, 1994), kap 4
- Phillips, Kendall R.: "The Spaces of Public Dissension: Reconsidering the Public Sphere", i: *Communication Monographs* 63, (1996), s. 231-48
- Ritzau. "Justits: Minister freder politiledelsen" [sic], i: *Information*, 12.05.2009, 1. sektion, s. 8-9
- Skjoldager, Morten. "Pind: Staten må betale", i: *Politiken*, 1. Sektion, 10.05.2009, s. 4
- Sloth, Søs Lykke og Lene Frøsløv. "Politikere kræver forklaring på politiets passivitet", i: *Berlingske Tidende*, 11.05.2009, s. 6
- Sloth, Søs Lykke. "Minister skal forklare passivt politi", i: *Berlingske Tidende*, 10.05.2009. 1. sektion, s. 12
- Wander, Philip: "The Third Persona: An Ideological Turn in Rhetorical Theory", i: *Central States Speech Journal*, vol. 35, (1984), s. 197-216
- Warner, Michael: "Publics and Counterpublics", i: *Quarterly Journal of Speech*. vol. 88, nr. 4, (2002), s. 413-425

Artikler online:

- "21-årig: 'Jeg nød ødelæggelserne'", Politiken.dk, 12.05.2009
- "Arrangører tager afstand fra gadeuorden", Berlingske.dk, 10.05.2009
- "Autonome fester skal ud af byen", Berlingske.dk, 10.05.2009
- "Autonom-fest endte i hærværk", Jp.dk, 09.05.2009
- "Autonome fik 20.000 af kommunen", Politiken.dk, 10.05.2009
- "Dagen derpå: Hvorfor har de ødelagt gaden?" Politiken.dk, 09.05.2009
- "- Det er frygteligt, at vi nu igen problematiserer de unge", Berlingske.dk, 12.05.2009
- "DF: Politiet skal anholde Valdemar fra BT", Berlingske.dk, 12.05.2009
- "Hyskenstræde: Hvilken politiindsats", Jp.dk, 11.05.2009
- "Hærgen ejendom bliver som skamstøtte", Politiken.dk, 12.05.2009
- "Hærværk efter autonom fest", Politiken.dk, 09.05.2009
- "Karen J.: Allerslev har været naiv", Berlingske.dk, 11.05
- "Løkke åbner pengekassen for politiet", Berlingske.dk, 12.05.2009
- "Minister skal forklare politiets passivitet", Politiken.dk 09.05.2009
- "Passiv politiindsats på ministerens bord", Jp.dk, 09.05.2009
- "Pia K: Det er Ritts egen skyld", Berlingske.dk, 11.05.2009
- "Pind: Staten skal betale for unges hærværk", Politiken.dk, 09.05.2009
- "Politiforeningen forstår kritik af politiet", Berlingske.dk 11.05.2009
- "Politiet: Nu går vi væsentlig hårdere til dem", Jp.dk, 09.05.2009
- "Ritt B. frygter autonome reaktioner i fremtiden", Jp.dk, 11.05.2009
- "Ritt frygter autonome reaktioner senere på året", Politiken.dk, 11.05.2009

Undoing the City: <http://undoingthecity.wikispaces.com/>

Modkraft.dk

Openhagen.net